

Лариса Ніколаєнко
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-7207-9905
DOI 10.24139/2312-5993/2018.07/149-160

ДІАГНОСТИКА МУЗИЧНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 6–7 РОКІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Метою статті є висвітлення основних процедур та результатів діагностики музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у позашкільних навчальних закладах. Використано загальнонаукові та педагогічні методи дослідження: педагогічне спостереження, індивідуальні бесіди, інтерв'ювання, анкетування, педагогічний експеримент, тестування, методи якісного та кількісного оброблення експериментальних даних. Подано узагальнені результати констатувальної та підсумкової діагностики. За результатами дослідження виявлено істотні зміни в рівнях розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років за кожним критерієм та в цілому.

Ключові слова: діагностика, музично-творчі здібності, діти 6–7 років, позашкільний навчальний заклад, критерії, показники, рівні розвитку музично-творчих здібностей.

Постановка проблеми. Розвиток музично-творчих здібностей є актуальним для формування різнобічної особистості. Важливим у даному питанні є розробка діагностичного інструментарію, що дозволить виміряти рівень музично-творчого розвитку дитини. Знання вищезазначених діагностик дозволить визначити менш розвинені музично-творчі здібності, створити науково обґрунтовану програму їх розвитку, що матиме вплив на загальний розвиток особистості. Все це свідчить про необхідність і актуальність вивчення й розробки діагностичних методик розвитку музично-творчих здібностей дітей.

Аналіз актуальних досліджень. Будь-яка методика навчання перевіряється експериментальним шляхом. З цією метою проводять констатувальний і формувальний експерименти, які дозволяють з'ясувати рівень розвиненості досліджуваного явища на початку експериментальної діяльності та після впровадження авторської методики. Існуючі експериментальні дослідження в галузі музичного навчання висвітлюють у цілому психологічні, методичні аспекти навчання дітей у дитячих та загальноосвітніх навчальних закладах, розкривають фахові якості педагога.

Зокрема, А. Зіміна пропонує вивчати музичні здібності дітей молодшого шкільного віку за установленим рівнів розвитку таких блоків:

- ладове чуття;
- музично-слухові уявлення;
- музично-ритмічне чуття (Зіміна, 2000, с. 3).

Науковці І. Груздова, Л. Комісарова, О. Радинова з метою визначення рівнів музичного розвитку дитини дошкільного віку пропонують групову та індивідуальну діагностику музичних здібностей (Радинова, 1999, с. 42).

Дослідниця С. Садовенко виокремлює такі критерії сформованості музичних здібностей у дітей дошкільного віку:

- рівень емоційного інтересу дітей до музичної діяльності;
- ступінь сформованості елементарних вокально-слухових навичок і уявлень;
- ступінь сформованості ритмічно-мовно-рухових умінь;
- міра здатності дітей до музично-творчої діяльності (Садовенко, 2007, с. 105).

У дослідженні І. Рожко розкрито особливості розвитку музичної пам'яті учнів початкової школи (Рожко, 2016, с. 311).

Аналіз науково-методичної, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої літератури дозволив констатувати відсутність єдиної системи діагностичних методик щодо розвиненості музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у закладах позашкільної освіти.

Метою статті є висвітлення основних процедур та результатів діагностики музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у позашкільних навчальних закладах.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано загальнонаукові та педагогічні методи дослідження: педагогічне спостереження, індивідуальні бесіди, інтерв'ювання, анкетування, педагогічний експеримент, тестування, методи якісного та кількісного оброблення експериментальних даних.

Виклад основного матеріалу. З метою виявлення вихідного рівня розвиненості музично-творчих здібностей дітей у закладах позашкільної освіти було проведено констатувальну діагностику. У констатувальному експерименті взяли участь вихованці 6–7 років школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» комунального закладу Сумський Палац дітей та юнацтва в кількості 345 осіб. Зазначимо, що попередня робота з дітьми не проводилася, діти знаходилися в однакових умовах, що дозволяє стверджувати про об'єктивність даних.

Констатувальний експеримент передбачав виконання таких завдань: розглянути теоретико-методичні аспекти діагностики музично-творчих здібностей дітей 6–7 років; розробити комплекс діагностичних методик для визначення рівня та динаміки розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років; провести діагностування вихованців із застосуванням комплексу діагностичних методик; проаналізувати якісний рівень виконання вихованцями 6–7-річного віку завдань діагностики для виявлення реального стану розвиненості їх музично-творчих здібностей.

Експерименту передувало вивчення спеціальної літератури, програм розвитку для дітей відповідного віку, Державного стандарту початкової загальної освіти, Концепції Нової української школи, шкільних навчальних програм; було проведено бесіди з керівниками гуртків музичного напрямку закладів позашкільної освіти, методистами шкіл раннього розвитку.

На основі науково-теоретичного аналізу з метою проведення констатувальної діагностики нами було обґрунтовано такі критерії оцінювання розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років:

- мотиваційно-творчий;
- емоційно-образний;
- вокально-творчий;
- пластично-ритмічний;
- інструментально-творчий.

Відповідно до вищезазначених критеріїв розроблено показники розвитку музично-творчих здібностей. Відповідно до вищезазначених критеріїв розроблено показники розвитку музично-творчих здібностей, зокрема:

- показником розвиненості мотиваційно-творчого компонента є міра зацікавленості процесом творчості, характер ставлення до музично-творчої діяльності, готовність виконувати музично-творчі завдання, бажання висловлювати враження від музики, прагнення досягти гарного результату;

- показником розвиненості емоційно-образного компонента стала наявність образних асоціацій, якість переживання музики, емоційність, виразність, артистизм у виконанні вокальних, ритмічних, пластичних творів, емоційний відгук на музику, розвиненість емоцій;

- показником розвиненості вокально-творчого компонента визначено міру емоційності, артистизму під час виконання вокальних творів, якість та різноманітність виконання вокально-творчих завдань, здатність відчувати настрій, динаміку, темп музики та їх відтворення голосом;

- до показників розвиненості пластично-ритмічного компонента віднесено якість (оригінальність, різноплановість) рухів; міру узгодженості рухів із темпом, динамікою, штрихами, характером твору, готовність змінити їх зі зміною у звучанні; координацію між рухами та співом; здатність відчувати ритм музики та відтворювати його в рухливій діяльності;

- показником розвиненості інструментально-творчого компонента є міра злагодженості рухів під час гри на дитячих музичних інструментах, різноманітність варіантів рішення музично-ритмічних завдань; здатність відтворити ритмічний рисунок на слух, уміння створити власну композицію на дитячих музичних інструментах.

Якісний аналіз характеристик кожного критерію дозволив узагальнити рівні розвитку музично-творчих здібностей і визначити наступні: *початковий* (репродуктивний), *середній* (продуктивний) та *високий* (творчий). Початковий (репродуктивний) рівень

характеризується відсутністю або слабким інтересом до музично-творчої діяльності, здатністю висловлювати власні враження лише за допомогою педагога, неохочим виконанням творчих завдань, малопродуктивною уявою, слаборозвиненим емоційним відгуком на музику. Для середнього (продуктивного) рівня характерні активність в окремих видах діяльності, зацікавленість музично-творчою діяльністю, але з частим відволіканням, відносно самостійна музично-творча діяльність, проте більш одноманітна. Високий (творчий) рівень: стійкий інтерес до музично-творчої діяльності, її різноманітність, оригінальність мислення, зацікавленість під час виконання творчих завдань, розвинена асоціативно-образна уява, захопленість процесом творчості. Подана характеристика цих рівнів, встановлено приналежність вихованців до певного рівня згідно з розробленою нами десятибальною шкалою. Визначення вищезазначених рівнів дозволило більш точно виокремити методи та прийоми розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристики рівнів розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у закладах позашкільної освіти

№	Рівні	Бали	Показники
1	Початковий (репродуктивний)	1–4	Відсутність або слабкий інтерес до музично-творчої діяльності, здатність висловлювати власні враження лише за допомогою педагога, неохоче виконання творчих завдань, малопродуктивна уява, слаборозвинений емоційний відгук на музику
2	Середній (продуктивний)	5–7	Активність в окремих видах діяльності, зацікавленість музично-творчою діяльністю, але з частим відволіканням, відносно самостійна, проте більш одноманітна, музично-творча діяльність
3	Високий (творчий)	8–10	Стійкий інтерес до музично-творчої діяльності, її різноманітність, оригінальність мислення, зацікавленість під час виконання творчих завдань, розвинена асоціативно-образна уява, захопленість процесом творчості. Координація між слухом, голосом, рухами, їх узгодженість із характером та образом

Докладніше про критерії, показники та рівні розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років розкрито у статті «Критеріально-рівневе оцінювання розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у позашкільних навчальних закладах» (Ніколаєнко, 2018, с. 41).

Діагностичний апарат констатувального етапу складався із загальнонаукових та педагогічних методів дослідження: педагогічне спостереження, індивідуальні бесіди, інтерв'ювання, анкетування, педагогічний експеримент, методи якісного та кількісного оброблення експериментальних даних.

Застосування методу спостереження надало інформацію про дітей, їх інтереси, уподобання, особливості спілкування з однолітками та дорослими, допомогло зрозуміти психологічні особливості дитини, знайти оптимальні шляхи впливу на неї.

Використання методів бесіди та інтерв'ювання дозволило встановити контакт педагога та вихованця, зібрати інформацію та проаналізувати її. З метою визначення зацікавленості творчим процесом на музичних заняттях було проведено інтерв'ювання, у ході якого вихованцям необхідно було відповісти на такі запитання:

- Чи подобається тобі займатися музикою?
- Чи любиш ти у вільний час вдома грати на імпровізованих музичних інструментах, придумувати мелодії, рухи до пісень?
- Яким видом музично-творчої діяльності подобається займатися найбільше?

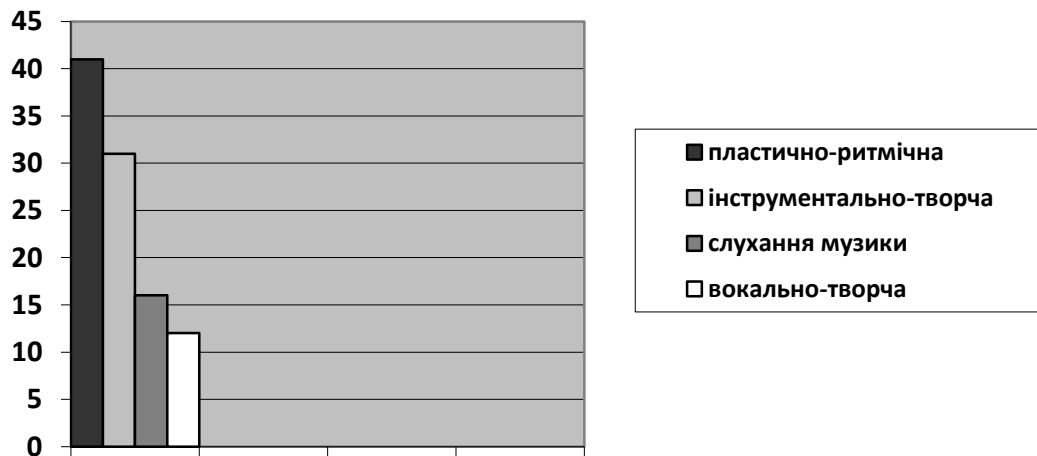

Рис. 1. Зацікавленість вихованців позашкільних навчальних закладів різними видами музично-творчої діяльності

Аналіз отриманих даних показав, що третина вихованців цікавиться музичною діяльністю (33,1 %), 41 % дітей 6–7 річного віку надають перевагу пластично-ритмічній діяльності, 31 % – інструментально-творчій, 16 % вибрали слухання музики, 12 % – вокально-творчий компонент. Інтерв'ю показало середній рівень зацікавленості всіма видами музично-творчої діяльності. Результати інтерв'ювання представлені на рис. 1.

З метою виявлення рівня зацікавленості музично-творчою діяльністю вихованців школи ранньої творчої орієнтації «Малюк» було проведено анкетування серед батьків. Опитувальник дозволив отримати більш повні дані щодо уподобань дитини, способи організації сімейного дозвілля, бажання займатися музичною творчістю і включав такі питання:

1. Чи подобається Вашій дитині музично-творча діяльність?

2. Чи займається вона музичною творчістю вдома?

3. Чи відвідує Ваша дитина музичні вистави, концерти?

4. Чи готові Ви співпрацювати з педагогом з метою розвитку музично-творчих здібностей дітей?

Результати анкетування виявили наступне.

Багатьом дітям подобається займатися музично-творчою діяльністю (39 %), проте вдома музичною творчістю займається лише третина опитаних (25 %). Музичні вистави та концерти з батьками відвідує невелика кількість дітей (16 %). Більшість батьків (91 %) зацікавлені в розвиткові музично-творчих здібностей дітей та готові брати участь у цьому процесі.

Педагогічний експеримент застосовувався з метою активного впливу на вихованців, орієнтуючись на ті особливості, що були визначені в ході спостереження й уточнені за допомогою бесіди та інтерв'ювання. Результатом стала корекція освітнього процесу з метою розвитку музично-творчих здібностей дітей.

Діагностика визначення стану розвиненості музично-творчих здібностей відбувалася за результатами виконання завдань, умовно поділених на *п'ять блоків* (відповідно до визначених раніше музично-творчих здібностей). Завдання виконувалися безпосередньо на заняттях в усній формі. Зазначимо, що на даному етапі в дітей відсутній систематичний досвід музично-творчої діяльності, тому вихованці виконували прості творчі завдання.

До *першого блоку* було віднесено завдання на виявлення стану розвиненості мотиваційно-творчого компоненту: потягу до музично-творчої діяльності, переживання задоволення від вираження себе в музиці тощо.

З метою включення дітей у творчу діяльність використовувалися емоційні, яскраво образні ситуації. Зокрема, застосовувалися словесні методи (читання віршів, розповідь історій, бесіди) для введення дитини в уявну ситуацію. Через демонстрацію малюнків, картин, включення мультимедійних засобів в освітній процес вихованців було стимульовано до творчих проявів. Важливим стало забезпечення невимушеності спілкування, бажання дитини виконувати певні завдання. З цією метою відбувалося заохочення вихованців, створення ситуації успіху.

До *другого блоку* увійшли завдання на виявлення стану розвиненості емоційно-образного компоненту музично-творчих здібностей дітей 6–7 років. Творчі завдання були такого характеру: прослухати музичний твір і намалювати враження від нього; зобразити кольором настроїв твору; намалювати сюжети за прослуханою п'єсою. Зазначимо, що репертуар відповідав віковим особливостям дітей. Твори демонструвалися в тр-3 запису та в живому виконанні акомпаніатором гуртка.

Третій блок завдань було спрямовано на визначення рівня розвиненості вокально-творчого компоненту. Діти 6–7 років із

задоволенням імпровізують, незважаючи на рівень своїх виконавських навичок. Під час імпровізації дитина демонструє власну мелодію, тому не боїться помилитися. Спрямувати вокальні імпровізації можна не тільки в музичному, а й у літературному, театралізованому напрямках. У нашому дослідженні використано такі завдання, як доскладання мелодії, мелодизація віршів, імпровізування в заданому характері.

До *четвертого блоку* увійшли завдання на визначення рівнів розвиненості пластично-ритмічного компоненту. У музичній педагогіці існує думка, що рух є першочерговим у розвитку музично-творчих здібностей. Пластично-ритмічна діяльність, під час якої діти не тільки імпровізують у рухах, а й виявляють акторську майстерність, може реалізовуватися як у виконанні яскравих, пластичних, виразних рухів відповідно до характеру певного героя, так і створенні танцювальних композицій. Важливим у цьому процесі є образність музичних творів, їх відповідність віку та досвіду дітей.

До *п'ятого блоку* віднесено завдання на визначення рівня розвиненості інструментально-творчого компоненту. Гра на дитячих музичних інструментах – ефективний шлях розвитку музично-творчих здібностей дітей, адже така діяльність дає місце творчості, імпровізації. Під час гри в оркестрі дитина має можливість виразити себе, незалежно від індивідуальних здібностей. Творчість дітей виявляється у виборі музичних інструментів, створенні акомпанементу до вокального або інструментального твору, завершенні мелодії, заданої педагогом.

Аналіз результатів після виконання завдань усіх блоків представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Рівні розвиненості музично-творчих здібностей дітей 6–7 років в закладі позашкільної освіти за результатами констатувального експерименту

Компоненти	Мотивація до музично-творчої діяльності	Емоційно-образний	Вокально-творчий	Пластично-ритмічний	Інструментально-творчий
Рівні розвитку					
Початковий	62 %	71 %	82,5 %	70 %	76 %
Середній	27,5 %	24 %	14 %	24 %	20 %
Високий	10,5 %	5 %	3,5 %	6 %	4 %

За результатами вияву рівнів розвиненості музично-творчих здібностей дітей під час виконання завдань визначався середній бал по кожному компоненту.

Узагальнення результатів констатувальної діагностики надало можливість розподілити вихованців за рівнями розвиненості музично-творчих здібностей, що унаочнено в таблиці 3.

Таблиця 3

**Рівнева характеристика розвиненості музично-творчих здібностей дітей
6–7 років в закладі позашкільної освіти**

Рівні	Початковий		Середній		Високий	
	К.в.	%	К.в.	%	К.в.	%
Кількість вихованців	249	72,3	76	21,9	20	5,8

Результати констатувальної діагностики свідчать про перевагу початкового рівня розвиненості музично-творчих здібностей дітей 6–7 років – 72,3 % (249 вихованців). Середній рівень виявлено у 21,9 % (76 вихованця), високий – 5,8 % (20 вихованців). Загальна розвиненість музично-творчих здібностей виявила низький рівень розвитку її компонентів.

Наприкінці педагогічного дослідження було здійснено підсумкову діагностику, що відбувалася, як і констатувальна, шляхом виконання завдань та була умовно поділена на *п'ять блоків*. Узагальнені відомості підсумкової діагностики (у відсотковому обчисленні) щодо стану розвиненості музично-творчих здібностей дітей 6–7 років в закладі позашкільної освіти відображено в табл. 4.

Таблиця 4

Стан розвиненості музично-творчих здібностей вихованців 6-7 років в закладі позашкільної освіти за результатами підсумкової діагностики

Компоненти Рівні розвитку	Мотивація до музично-творчої діяльності	Емоційно-образний	Вокально-творчий	Пластично-ритмічний	Інструментально-творчий
Початковий	16,5 %	22 %	39 %	24,5 %	30,5 %
Середній	53,5 %	57 %	45,5 %	50,5 %	45,5 %
Високий	30 %	21 %	15,5 %	25 %	24 %

За результатами вияву рівнів розвиненості музично-творчих здібностей дітей під час виконання завдань, як і на початку дослідження, визначався середній бал по кожному компоненту.

Узагальнені результати підсумкової діагностики за рівнями розвиненості музично-творчих здібностей унаочнено в таблиці 5.

Таблиця 5

Рівнева характеристика розвиненості музично-творчих здібностей дітей 6–7 років в закладі позашкільної освіти за результатами підсумкової діагностики

Рівні	Початковий		Середній		Високий	
	К.в.	%	К.в.	%	К.в.	%
Кількість вихованців	91	26,5	174	50,4	80	23,1

Результати порівняння рівнів розвиненості музично-творчих здібностей отримані під час констатувальної діагностики, з результатами, отриманими після впровадження експериментальної методики, відображено в табл. 6.

Таблиця 6

Порівняльна таблиця рівнів розвитку музично-творчих здібностей вихованців 6-7 років в закладі позашкільної освіти

Компоненти Зрізи Рівні	Мотивація до творчої діяльності		Музично-образні уявлення		Вокальна імпровізація		Пластично-ритмічна імпровізація		Інструментальна імпровізація	
	конст.	підс.д	конст.	підс.	конст.	підс.д.	конст.	підс.	конст.	підс.
	д.	.	д.	д.	д.		д.	д.	д.	д.
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.	к.в.
Початковий	62 214	16,5 57	71 245	22 76	82,5 285	39 135	70 241	24,5 85	76 262	30,5 105
Середній	27,5 95	53,5 185	24 83	57 197	14 48	45,5 157	24 83	50,5 174	20 69	45,5 157
Високий	10,5 36	30 103	5 17	21 72	3,5 12	15,5 53	6 21	25 86	4 14	24 83

Здобуті результати дозволи констатувати позитивну динаміку розвитку музично-творчих здібностей дітей за кожним критерієм та в цілому. Динаміка рівнів розвиненості музично-творчих здібностей між констатувальною (до формувального експерименту) та підсумковою діагностикою проілюстровано на рис. 2.

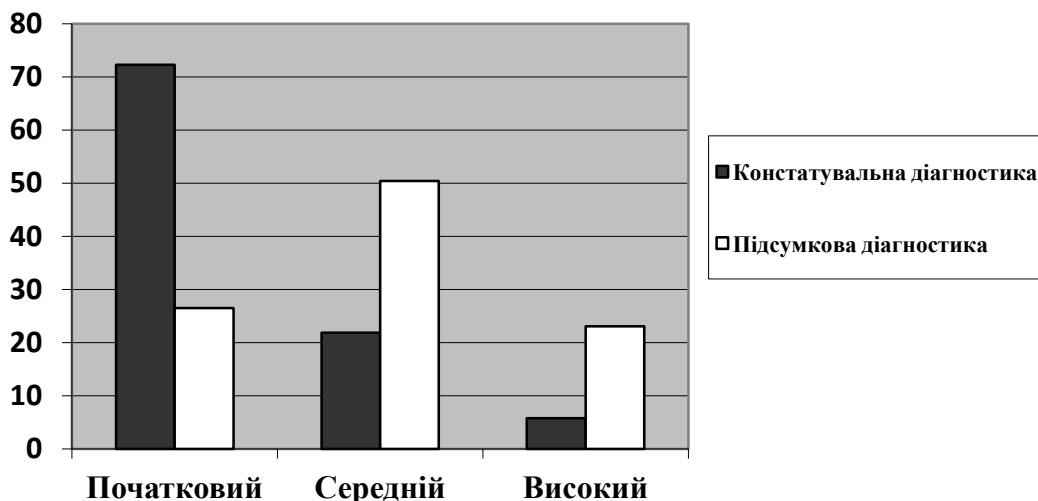

Рис. 2. Динаміка розвитку рівнів музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у позашкільних навчальних закладах (%)

Порівняння статистичних даних констатувальної (вихідної) та підсумкової діагностики дозволило виявити істотні зміни в рівнях розвитку музично-

творчих здібностей дітей 6–7 років. Спостерігається значне зменшення показників початкового рівня (з 72,3 % до 26,5 %) і значне збільшення середнього та високого рівнів (з 21,9 % до 50,4 % та з 5,8 % до 23,1 % відповідно).

Висновки. Для здійснення діагностики розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у позашкільних навчальних закладах було розроблено критеріально-рівневе оцінювання розвитку музично-творчих здібностей, розроблено діагностичні завдання. Відповідно до критеріїв визначено показники розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років. Для ефективності педагогічної діагностики досліджуваного процесу визначено три рівні розвитку музично-творчих здібностей: початковий (репродуктивний), середній (продуктивний) та високий (творчий).

Діагностику рівнів розвиненості музично-творчих здібностей здійснено під час виконання творчих завдань, які було поділено на п'ять блоків (відповідно до визначених критеріїв музично-творчих здібностей). Завдання першого блоку спрямовано на виявлення стану розвиненості мотиваційно-творчого компоненту. До другого блоку увійшли завдання на виявлення стану розвиненості емоційно-образних уявлень дітей 6–7 років. Третій блок завдань спрямовано на визначення рівня розвиненості вокально-творчого компоненту. До четвертого блоку увійшли завдання на визначення рівнів розвиненості пластично-ритмічних компонентів. До п'ятого блоку віднесено завдання на визначення рівня розвиненості інструментально-творчого компоненту.

Діагностика розвитку музично-творчих здібностей дітей відбувалася у два етапи: до впровадження поетапної методики та після. Порівняння статистичних даних констатувальної та підсумкової діагностики дозволило виявити істотні зміни в рівнях розвиненості музично-творчих здібностей дітей 6–7 років. Так, показники початкового рівня зменшилися з 72,3 % до 26,5 %; середнього та високого рівнів збільшилися з 21,9 % до 50,4 % та з 5,8 % до 23,1 % відповідно.

Перспективи подальших наукових розвідок. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розробці методичних рекомендацій для педагогів, керівників гуртків музичного напрямку щодо розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зими́на, А. Н. (2000). *Осно́вы музыкального воспитания и развития детей младшего возраста*. М.: ВЛАДОС (Zimina, A. N. (2000). *Fundamentals of musical education and development of young children*. Moscow: VLADOS).
2. Рады́нова, О. П. (1999). *Практикум по методике музыкального воспитания дошкольников*. М.: «Академия» (Radynova, O. P. (1999). *Guidelines on the methods of musical education of preschool children*. Moscow: "Academy").
3. Ніколаєнко, Л. І. (2018). Критеріально-рівневе оцінювання розвитку музично-творчих здібностей дітей 6–7 років у позашкільних навчальних закладах. *Science and*

education a new dimension. Pedagogy and Psychology, V (70), Issue: 170, 40–44 (Nikolaenko, L. I. (2018). The criteria-level assessment of development of musical-creative abilities of 6–7-year-old children in out-of-school establishments. Science and education a new dimension. Pedagogy and Psychology, V (70), Issue: 170, 40–44).

4. Рожко, І. В. (2016). Питання типології музичної пам'яті особистості. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 1 (55), 305–313 (Rozhko, I. V. (2016). Question of typology of musical memory of personality. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 1 (55), 305–313).*

5. Садовенко, С. М. (2007). *Світ фольклору: Український дитячий музичний фольклор як засіб формування музичних здібностей дітей дошкільного віку. К.: КТ «Київська нотна фабрика» (Sadovenko, S. M. (2007). World folklore: Ukrainian children's musical folklore as a means of forming musical abilities of children of preschool age. К.: СТ "Kiev musical factory").*

РЕЗЮМЕ

Николаенко Лариса. Диагностика музыкально-творческих способностей детей 6–7 лет во внешкольных учебных учреждениях.

Целью статьи является освещение основных процедур и результатов диагностики музыкально-творческих способностей детей 6–7 лет во внешкольных учебных заведениях. Используются общенаучные и педагогические методы исследования: педагогическое наблюдение, индивидуальные беседы, интервьюирование, анкетирование, педагогический эксперимент, тестирование, методы качественной и количественной обработки экспериментальных данных. Представлены обобщенные результаты констатирующей и итоговой диагностики. По результатам исследования выявлены существенные изменения в уровнях развития музыкально-творческих способностей детей 6–7 лет по каждому критерию и в целом.

Ключевые слова: диагностика, музыкально-творческие способности, дети 6–7 лет, внешкольное учебное учреждение, критерии, показатели, уровни развитости музыкально-творческих способностей.

SUMMARY

Nikolaenko Larisa. Diagnostics of musical-creative abilities of 6–7-year-old children in out-of-school education institutions.

In the article, the question of diagnostics of musical-creative abilities of 6–7-year-old children is actualized. The classification of musical-creative abilities is presented which includes motivational-creative, listening-creative, vocal-creative, plastically-rhythmic, and instrumental-creative abilities. The criteria for assessing the level of development of musical-creative abilities are explained and justified through motivational-creative, emotionally imaginative, vocal-creative, plastically-rhythmic, and the instrumental-creative. In accordance with the above mentioned criteria, these are indicators of the development of musical-creative abilities. The indicators for development of the emotional-figurative component was figurative associations; quality of music experience, emotional response to music, development of emotions, the measure of artistry during the performance of vocal works. In addition, the quality and diversity of the performance of vocal and creative tasks, the ability to feel the mood, the dynamics, and the pace of the music, and their reproduction by voice is determined by the developmental index of the vocal-creative component. The indicators of the development of the plastic-rhythmic component are the quality of movements; the measure of the consistency of movements with the tempo, the dynamics, the character of the work, the readiness to change them with a change in sound is an

indicator of the development of the instrumental and creative component. It is the measure of coherence of movements during the play on children's musical instruments, the variety of options for solving musical and rhythmic problems and the ability to create one's own composition on children's musical instruments. The following characteristics of the levels of development of musical-creative abilities are presented and include low (reproductive), medium (productive), and high (creative). There are disclosed general scientific-pedagogical methods of diagnostic research which include pedagogical observation, individual interviews, interviewing, questioning, pedagogical experiments, testing, and methods of qualitative and quantitative processing of experimental data. Based on the results of revealing the levels of development of musical-creative abilities of children, an average score for each component is determined. The generalized results of the ascertained and final diagnostics are then submitted. According to the results of the study, significant changes in the levels of development of musical-creative abilities of children aged 6–7 years old for each criterion and in general have been revealed.

Key words: *diagnostics, musical-creative abilities, 6–7-year-old children, out-of-school education institution, criteria, indicators, levels of development of musical-creative abilities.*

УДК 371.311.3:796

Олена Шрамченко

Сумський ЗДО № 33 «Маринка»

ORCID ID 0000-0001-9232-2573

Петро Рибалко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-6460-4255

DOI 10.24139/2312-5993/2018.07/160-173

ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ

У статті з'ясовано практичні засади фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах дошкільної освіти. Представлено досвід здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи в Сумському ЗДО № 33 «Маринка». Визначено завдання фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками. Запропоновано схему та модель здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи в Сумському ЗДО № 33 «Маринка». Доведено, що робота в закладі дошкільної освіти у фізкультурно-оздоровчому напрямі підвищує престиж дитячого садка, піднімає на вищий рівень професіоналізм педагогів, змушує їх займатися самоосвітою, забезпечує умови для переведення дитини з об'єкта в суб'єкт виховання, організовує навчально-виховну діяльність, створює умови для збереження та зміцнення здоров'я дітей.

Ключові слова: *заклад дошкільної освіти, фізкультурно-оздоровча робота, дошкільник, здоров'я.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства постійні соціально-економічні зміни зумовили збільшення ролі та значущості кожної особистості, успішності її індивідуального розвитку. Це зумовлює необхідність пошуку шляхів оптимізації навчання та виховання підростаючого покоління, зокрема дітей дошкільного віку.